

İÇİMDEN GEÇEN GÜNLER

İsmail Kara

DERGÂH YAYINLARI 1010

Çağdaş Türk Düşüncesi 87

Sertifika No 49170

ISBN 978-625-8437-45-4

1. Baskı Ekim 2022

2. Baskı Ocak 2023

Kapak Tasarımı

Ayşe Nurgül Kabasakal

Sayfa Düzeni

E. Gökçe Aksoy

Baskı

Ana Basın Yayın Gıda İnş. Tic. A.Ş.
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad.
2622. Sok. No: 6/13
Bağcılar/İstanbul
Tel: (212) 446 05 99

Matbaa Sertifika No 52729

Dergâh Yayınları

Mimar Sinan Mah. Selamiali Efendi Cad.
No: 13/A 34672 Üsküdar/İstanbul
Tel: (216) 391 63 91-93
www.dergah.com.tr/bilgi@dergahyayinlari.com

İçimden Geçen Günler'in yayın hakları Dergâh Yayınları'na aittir.

İÇİMDEN GEÇEN GÜNLER

İsmail Kara

İSMAİL KARA

1955 yılında Güneyce/Rize’de doğdu. Güneyce İlkokulu’ndan mezun oldu (1965). İstanbul İmam Hatip Okulu’nu (1973), İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü’nü (1977) ve İstanbul Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünü (1986) bitirdi. Uzun yıllar Dergâh Yayınları’nda editörlük ve yayın yöneticiliği, Ste. Pulcherie Fransız Kız Ortaokulu’nda din dersi öğretmenliği (1980-1995) yaptı. “İslâmcılara Göre Meşrutiyet İdaresi 1908-1914” başlıklı teziyle siyaset bilimi doktoru, ardından 2000’de doçent, 2006’da İslâm Felsefesi profesörü oldu. 1995 yılından itibaren çalıştığı Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nden 2015’te emekliye ayrıldı. 2017-2020 yılları arasında İstanbul Şehir Üniversitesi’nde hocalık yaptı. Halen İstanbul Zaim Üniversitesi’nde öğretim üyesidir.

Çalışma alanı çağdaş Türk düşüncesi ve çağdaş İslâm düşüncesidir.

Bazı çalışmaları: *Türkiye’de İslâmcılık Düşüncesi-Metinler/Kişiler* (3 C.: 1, 1986; 2, 1987, 3, 1994), *İslâmcıların Siyasî Görüşleri* (C. I, 1994; C. II, 2019), *Şeyhendifinin Rüyasındaki Türkiye* (1998), *Amel Defteri* (1998), *Biraz Yakın Tarih Biraz Uzak Hurafe* (1998), *Kutuz Hoca’nın Hatıraları-Cumhuriyet Devrinde Bir Köy Hocası* (2000), *Bir Felsefe Dili Kurmak-Modern Felsefe ve Bilim Terimlerinin Türkiye’ye Girişi* (2001), *Güneyce-Rize Sözlüğü-Bir Doğu Karadeniz Köyünün Hafızası ve Nâtıkası* (2001), *İslâm Siyasî Düşüncesinde Değişme ve Süreklilik-Hilafet Risâleleri* (6 C. 2002-2014), *Din ile Modernleşme Arasında Çağdaş Türk Düşüncesinin Meseleleri* (2003), *Sözü Dilde Hayali Gözde* (Portreler, 1, 2005), *Bir Eğitim Tasavvuru olarak Mahalle-Sıbyan Mektepleri* (Ali Birinci ile, 2005), *Aramakla Bulunmaz* (2006), *Hanya/Girit Mevlevihanesi-Şeyh Ailesi Müstemilatı Vakfiyesi Mübadelesi* (2006), *Cumhuriyet Türkiyesi’nde Bir Mesele Olarak İslâm* (C. I, 2008; C. II, 2016), *İlim Bilmez Tarih Hatırlamaz - Şerh ve Haşiye Meselesine Dair Birkaç Not* (2011), *Nurettin Topçu-Hayatı ve Bibliyografyası* (2013), *Müslüman İstanbul’a Mahsus Bir Gelenek: Mahya* (2016), *Müslüman Kalarak Avrupalı Olmak-Çağdaş Türk Düşüncesinde Din Siyaset Tarih Medeniyet* (2017), *Zafer Değil Sefer* (2018), *İşyan Ahlâkı Peşinde: Nurettin Topçu Albümü* (2018), *Ahmet Hamdi Akseki* (Rabia K. Gündoğdu ile, 2 C., 2019), *Dağ ne Kadar Yüce Olsa* (Portreler 2, 2020), *Bir Düşünce Tarihi Metni Olarak İstiklâl Marşı* (2021), *Ahmet Cevdet Paşa’nın Layihaları* (A. Zeki İzgöer’le, 2021), *Sahafklar Kitabı: Son İstanbullu Sahafklarla Konuşmalar* (Fulya İbanoğlu ve Filiz Diğiroğlu ile, 2022).

SUNUŞ

Zamanın farkına varmak, gelip geçen günleri farkındalıklarla zenginleştirmek, anlamlı, güzel ve zevkli hale getirmek yahut ağırlıklarını, yüklerini hissetmek, hesabı verilebilir kılmak bir tarafıyla zor iş. Halbuki insan olmak biraz da bu sorumluluğu üstlenmek demek. Gelip geçen yıllar, emanet gibi duran “sayılı günler”, fena bulmaya çok teşne anlar başka türlü sayısız, sonsuz, ebedî, gelip geçmez nasıl kılınabilir!

Günün, zamanın bereketinden bahsedenler herhalde bu farka, bu farkındalıklara da işaret ediyorlardır. “Bir gününüz bin olsun” ifadesini yüzüne nur yağmış, ağzı dualı yaşlı bir köylü kadından duymuştum. Bir sonbahar günü sabahın erken vaktinde, yol üstünde karşılaştığı bir çocuğu tahsil için gurbete uğurlama cümlesiydi bu. Hevesle, içten gelen yakarışlı bir sesle, bir çocuğa, bir yeni aydınlanmaya başlayan göğe bakarak...

Bakın bir de “gün uzar yüz yıl olur” var.

Zamanın ruhu var, zamanelik var, icabât-ı asriye, ilcaât-ı zamaniye var, asrın idraki var...

Her gün ve istediğim evsafa günlük tutmayı başaramamış biri olarak (mazeretim hayatımın akışı ve işlerimin, çalışmalarımın yoğunluğu!) erken yaşlarda önemini kavradığım bu vazifeyi bir tür hayatı, emanetleri, tesadüfleri, kaderin cilvelerini, önümüze gelenleri, karşımıza çıkan insanları, zorlukları, elden kayıp gidenleri, hadiseleri... önemsemek, çağırmak ve geçen günlerin “hesap” kayıtlarını tutmak olarak anladım. Giderek daha fazla bu vazife yönünü kavradım. Bölük

pörçük tuttuklarıma evrak-ı perişan arasında tesadüf edince bu sebeple sevindim, kayıt altına alamadıklarımı hatırladıkça hayıflandım.

İyiyle kötüsüyle, acısıyla tatlısıyla... Hayatın, benim, memleketimin, insanlarımin, insanlığın...

*

Günlük hacmini çoktan aşmış mesele metni haline gelen bu kiptaki yazıları günlük tutmanın hakkını vermek, bazı günlük notların hukukunu daha bir gözetmek ve onları aynı zamanda bir probleme yaklaşmak, belki bir müzakere alanı haline getirerek bugüne doğru uzatmak, bugüne dahil etmek, menfi mânasıyla “tarih” olmaktan kurtarmak için kaleme aldım. Onların kurumaya yüz tutmuş köklerini sulamak, fersizleşmiş yapraklarını canlandırmak, neticede meselelerimizi daha görünür kılmak için... Her yazının ilk cümleleri, ilk paragrafları, ilk meseleleri, ilk hissiyatı ve hükümleri, vurguları yıllar öncesine dayanıyor. Onun için hepsinin baş kısmında bir tarih var, o zamanlardan haberler getiriyor.

Sonra o günlükle ilgili başka notları zaman içinde onun altına, yanına yazıyorum. Yazı sözkonusu olduğunda onlar üzerinde tekrar çalışıyorum. Çünkü günlük başka, yazı başka bir şeydir. Dergi yazısı olarak ilk yayınlarından sonra da ilâve metinler, yeni notlar, zeyiller, hamişler ve dipnotlar aldılar, iyileşip gelişteler... Kaç defa geçmiş, geçirmiş ama her dem taze...

Bu özellikleriyle istisnai metinler sayılırlar.

Sadece benim günüm ve tarihim değil artık bunlar, sizin de gününüz ve tarihiniz. Zor meselelerimiz, zorlu ve belki imkânlı dönemeçlerimiz, insanlar, kitaplar, güzel günler, tecrübeler, tecrübeler... Güller ve dikenler...

Bakın bakalım, canlılıklarımı beğenecek, sulayıp suvardığıma değdi diyecek, meselelerini siz de sahiplenecek misiniz? Yaşlı halanın duası da yarım asırdan fazla bir zaman sonra belki tekrar karşılık bulmuş olacak:

Bir gününüz bin olsun...

İÇİNDEKİLER

- 11 I. BÖLÜM: GÖRMEK BİLMEK ANLAMAK**
- 13 O ABDESTİ KANLA ALMAK...**
- 16 Yeniden Karşılaşma
- 19 Mütemmim Birkaç Not
- 29 "MÜSLÜMAN KADIN"IN ÖZGÜNLÜĞÜ MÜ, ÖZGÜRLÜĞÜ MÜ?**
- 32 Reddiye mi Yoksa Esasta Kabul mü?
- 35 İki Mütercimim Takdimleri
- 39 Zeyl
- 41 "TÜRKÇE İBADET" POLİTİKALARI KÜLTÜRSÜZLEŞTİRMENİN ETKİLİ BİR VASITASI MI?**
- 43 Kültürsüzleştirmenin Muhatabı Kim?
- 46 Anamın Duaları...
- 49 Yaşar Nuri Hoca'nın Cihet-i Askeriyeye Anlattıkları
- 53 "MUTAASSİP BİR AİLENİN KIZI" OLMAK... YAHUT TAASSUP MÜSBET BİR KELİME-KAVRAM OLABİLİR Mİ?**
- 61 Bazan "Bozuk" Sesler Çıkaran Sözlükler Arasında...
- 70 Bir İki Yeni Sözlük ve Yeni Taassup Daha...
- 76 MAHZUN BİR CUMA GÜNÜNDEN DİRİ OKUMA NOTLARI**
- 79 Bir Cuma Aralığı...
- 86 Mühim Bahisler, İtinalı Bir Üslup...
- 97 II. BÖLÜM: TARİH BİZİM NEYİMİZ OLUR?**
- 99 TARİH OLMAK, TARİHTE KALMAK, TARİHTEN MESUL OLMAK...**
- 105 Birkaç İktibas
- 108 Birkaç Not
- 112 RÜYA DELİL OLUR MU? YAHUT TARİHİ SADECE HİSSİYAT-HAMASET ÜZERİNDEN KURMAK...**
- 116 Tarih Rüya Olur mu?
- 121 Mesele(ler) Nerede?
- 127 Ek: İskilipli Atif Efendi'nin İstiklâl Mahkemesi'ndeki Savunması

- 137 HIRKA-I SAADET DAİRESİ VE EMANÂT-I MUKADDESE
DEVR-İ CUMHURİYETTE “MAHREM” Mİ OLMUŞTU?
140 Sunuş yahut Bazı Kitapların Kaderi
147 Teftiş Soruları
148 [Tahsin Öz'ün Cevapları]
- 154 TARİH BİZİM NEYİMİZ OLUR? YAHUT DİVİTÇİOĞLU'NUN
TARİHE DAHİL OLUŞ TARZI...
157 Aramakla Bulunmaz...
162 Keşfin Kaynağı Her Zaman Ele Gelmez...
166 Birkaç Mesele
171 Tamamlayıcı İki Not Daha
174 “Kendi Dışımızda Nereye Koştuksa Gurbette Kaldık”
- 175 III. BÖLÜM: MEKÂNLAR VE İNSANLAR ARASINDA
177 KISA BİR GÜNÜN HOŞ TESADÜFLERİ
- 183 SAHAFLAR ARASINDA GEŞTÜGÜZAR
190 Sahaflar İçin de “İlk Hâtir Önemlidir”
194 Kitap Sohbetlerine Germi Vermek
200 Sahhâf-ı Bâ-İnsaf
204 Kuşların Beyoğlu'na ve Dahi Kadıköy'e Sahaf Tohumları
Uçurduğu Beyanındadır
- 214 “YOKTUR ELEMİMDEN ŞU SAĞIR KUBBEDE BİR İZ”
217 Âkif'in Mezarı Kimi İlgilendirir?
- 226 SÜHEYL ÜNVER'İN 1962 YILI ÜSKÜDAR'INDA ZEVKLİ
RAMAZAN TEMAŞALARI
228 Üsküdar'da Ramazan Akşamları
232 Atik Valide Semtinde
- 237 VI. BÖLÜM: KİTAPLARLA HEMHAL OLMAK
239 DİYANET *İSLÂM ANSİKLOPEDİSİ*'NE DAİR PERAKENDE
BİRKAÇ MÜHİM NOT
241 Biraz “Gizli” Tarih
247 Kurucu Fikir Yahut Kurucu Kadro
253 Ek 1: Necla Pekolcay'dan Birkaç Açıklama
257 Ek 2: Mevcut İmkânlar İyi Değerlendirilmemiş
260 Ek 3: Müslümanlar İslâmı Akademik Olarak Değerlendirebilir mi?
/ Şükrü Hanioğlu
265 Ek 4: Bir Okuyucu “Tekmile”si / Asım Öz

- 270 *DERGÂH*'İN İLK SAYISI ÇIKARKEN...
285 Zeyl: *Dergâh*'ın Ardından Bir İki Söz...
- 289 BİR HATIRATIN "HAKİKATLER"İNİN PEŞİNDE YAHUT
BİR TARİKATIN, BİR SİYASETİN...
293 Birkaç İktibas...
298 Birkaç Not...
304 Ek 1. Bir Tavzih / Ahmet Gürkan
306 Ek 2. Sayın Ahmed Gürkan'ın Tavzihine Cevaptır
/ İbrahim Arvas
- 308 TÜRKLERİ ÇAĞDAŞ İSLÂM DÜŞÜNCESİNDEN KİM TASFİYE ETTİ?
310 Kasıt mı Tesadüf mü?
314 Zeyl Kabilinden Birkaç Not
- 319 KAR TAHASSÜRLERİ...
- 335 KİTAP, EVET DAİMA KİTAP, HER ZAMAN KİTAP...
339 Sevda Kitap...
343 Kitap Muhabbeti Üzerine Haşiyeler